

~~120/12000/2000~~
~~Wans~~

Uit de Staten-Generaal. (Tweede Kamer).

*Nota van wijziging van het tiende hoofdstuk
der Rijksbegroting voor het diersjaar 1933.*

AANKOOP „DE HOOGHE VELUWE”.

In het wetsontwerp wordt de volgende wijziging aangebracht:
De tekst van artikel 190 wordt gelezen als volgt:
„Rentedragend krediet ten behoeve van boomkwekers, uit te betalen in 1933 en zoo noodig in 1934, alsmede kosten van aankoop van plantmateriaal en kosten van aanleg op het aan te koopen landgoed „De Hooge Veluwe” van een parkbosch en een arboretum.”

Toelichting.

In de Memorie van Toelichting, behorende bij het terzijde vermelde wetsontwerp, is bereids gewezen op de mogelijkheid, het kweekersbedrijf, behalve door kredietverleening, te hulp te komen door aankoop van planten. Deze mededeeling hield verband met het streven van eenenigen tijd geleden tot stand gekomen „Comité tot stichting van een Nationaal Park”, gevormd onder voorzitterschap van jhr. G. F. van Tets van Goidschalxoord, voorzitter van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij voor Tuinbouw en Plantkunde. Dit comité, waarin behalve verschillende boomkwekers, het Staatsboschbeheer, de Nederlandsche Heide-Maatschappij enz. zitting hebben, heeft zich tot doel gesteld: het stichten van een uitgestrekt parkbosch, ten einde met de in hoofdzaak voor export bestemde en thans onverkoopte producten der kwekerijen, die anders naar den brandstapel zouden moeten worden verwezen, iets moois en blijvends te stichten in het belang van het Nederlandsche volk. Het comité heeft verschillende terreinen, die voor het overbrengen van het bedoelde plantmateriaal in aanmerking zouden kunnen komen, in oogen-schouwen genomen en heeft ten slotte haar aandacht bepaald bij het landgoed „De Hooge Veluwe”, waarvan zij een gedeelte, ter grootte van circa 500 ha, voor het beoogde doel uitnemend geschikt acht. Dit landgoed, eigendom van de Commanditaire Vennootschap Wm. Müller & Co., is den Staat te koop aangeboden. De Staat zal dit landgoed in vollen en vrijen eigendom kunnen verkrijgen tegen betaling van een koopprijs van 1 miljoen, te voldoen in 3% rentende obligaties, onder garantie van den Staat.

De Regeering heeft dit den Staat gedane aanbod, waarmede gepaard ging een bereidverklaring van de „Kröller-Müller-Stichting”, ten aanzien van de verzameling schilderijen en andere kunstvoorwerpen, waarvan de eigendom bij deze Stichting berust, onderworpen aan een speciaal voor dit doel ingestelde ambtelijke commissie van de volgende samenstelling:
Lid en voorzitter: Mr. Dr. A. van Doorninck, Thesaurier-Generaal;

Leden: E. D. van Dissel, Directeur van het Staatsboschbeheer;
Prof. Dr. J. Jeswiet, Hoogleraar aan de Landbouwhoogeschool;
J. C. E. Baron van Lijnden, Hoofd van den Rijksgebouwendienst;
Ir. C. Ph. Moerlands, Rijkstuinbouwconsulent te Boskoop; Mr. Dr.

A. L. Scholten s, Secretaris-Generaal van het Departement van Economische Zaken en Arbeid; P. Visser, Chef der afdeling Kunsten en Wetenschappen van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Het door deze commissie onder dagteekening van 27 Februari j.l. aan de Regeering uitgebrachte rapport is, ter kennisneming van de leden, ter griffie van de Kamer gedeponeerd. Aan het rapport is toegevoegd een situatietekening, alsmede een kaart van het landgoed.

De commissie heeft als haar oordeel te kennen gegeven, dat meerbedoeld aanbod en de daaraan verbonden zoeven bedoelde bereidverklaring de mogelijkheid openen, het Nederlandsche volk te verrijken met een bezit van zeer hooge cultureele waarde, een bezit, dat een geheel apart karakter draagt en dat zeer zeker de aantrekkelijkheid van ons land ook voor het buitenlandsch toerisme zal verhoogen.

De commissie heeft zich gedacht, dat het landgoed zou kunnen worden bestemd voor den aanleg van een parkbosch als door het zoeven genoemde comité bedoeld en van een daarmede verband houdend arboretum, terwijl een groot gedeelte van het zuidelijk gedeelte van het landgoed op passende wijze zou kunnen worden beboscht door het Staatsboschbeheer. Bij een en ander zit dan de bedoeling voor, het landgoed mede te doen dienen als object van werkverschaffing.

De Regeering heeft zich met de strekking van het door de commissie uitgebrachte rapport vereenigd. Zij vindt hierin aanleiding thans de beschikking te verzoeken over de gelden, welke noodig zullen zijn voor den aankoop van het van de kweekers af te nemen plantmateriaal, alsmede voor den aanleg van het meerbedoelde parkbosch en arboretum. Een en ander, voor zooveel de vereischte uitgaven nog in dit jaar zullen zijn te doen.

Het totaal bedrag dier uitgaven is te stellen op f 339.000.—, welk bedrag in mindering komt op de som van f 3.500.000, welke in de Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp is genoemd als maximum van het ter beschikking van de kweekers te stellen rentedragend krediet.

Door den aankoop van het landgoed zal de Staat in het bezit geraken van een ten deele omrasterd terrein van \pm 6000 ha, ten deele bestaande uit cultuurgrond (voor het overgrote deel bosch) en ten deele uit heidegrond en stuifzand, met een opstal van 39 goed onderhouden en ten deele voor productieve exploitatie te benutten gebouwen, waaronder een landhuis. Wordt de koopsom ad 1 miljoen, welke zal zijn te voldoen in jaarlijksche annuïteiten van f 40.000.—, gekapitaliseerd van f 840.000.—. Hieruit volgt, dat de bezitting, inclusief de bestaande bosschen, cultuurgronden en gebouwen, bij aankoop komt te staan op slechts f 140.— per ha. Uit de uitvoerige in het rapport vervatte becijferingen blijkt voorts, dat het landgoed op rond f 495.— per ha komt te staan als de aanleg van het parkbosch, het arboretum, het eveneens in het plan begrepen wildreservaat, alsmede de bebosching van het zuidelijk gedeelte zullen zijn voltooid. Wat de bebosching van het zuidelijk gedeelte betreft, wordt opgemerkt, dat voor dit deel van het plan voor het oogmerk geen gelden worden aangevraagd. Zoodra de stand der werkverschaffing het noodig of wenschelijk maakt, zullen de hiervoor vereischte, in het rapport becijferde gelden worden aangevraagd op Hoofdstuk V der Rijksbegrooting.

Ook voor wat de exploitatie van het landgoed betreft, zullen, naar de Regeering meent, de voorstellen van de commissie kunnen worden gevolgd. Die voorstellen komen in hoofdzaak hierop neer, dat het beheer van dat gedeelte van het landgoed, dat niet zal vallen onder de zorg van het Staatsboschbeheer, zou worden opgedragen aan een in het leven te roepen stichting, waarvan het bestuur zou kunnen worden samengesteld uit 9 leden, waarvan 5 door de Regeering en 4 door de betrokken streek (de provincie Gelderland en de gemeenten Arnhem, Apeldoorn en Ede) zouden worden benoemd, indien deze laatste althans bereid blijken zich in voldoende mate ook financieel voor de zaak te interesseren. Uit dit bestuur zou dan een kleine kern kunnen worden gevormd, die met de

dagelijksche leiding zou kunnen worden belast. Voorts is bedoeld, dat het stichtingsbestuur zou worden bijgestaan door een 4-tal commissies van bijstand, elk bestaande uit b.v. 2 leden en een voorzitter; de 4 voorzitters zouden dan leden van het stichtingsbestuur moeten zijn. Aan elk dezer commissies van bijstand zal meer in het bijzonder een onderdeel van het beheer kunnen worden toegewezen, zoodat er zou komen een commissie van bijstand voor het Parkbosch, een voor het arboretum, een voor het natuurschoon, met inbegrip van het wildreservaat, en een voor het toerisme. Op deze wijze zal het mogelijk zijn, speciale vakbekwaamheid in de gestie der stichting tot haar recht te doen komen en tevens de belangstelling in allerlei kringen der bevolking op te wekken en levendig te houden. Het hiermede verband houdend, uit het rapport blijkend voor-nemen, de betrokkene streek ook in financieel opzicht bij de exploitatie te betrekken, maakt een punt van nader onderzoek uit. Voor het overige moge aangaande de te verwachten lasten en baten der exploitatie worden verwezen naar de dienaangaande in het rapport vervatte mededeeling en berekeningen. Hier ter plaatse moge worden volstaan met de mededeeling, dat het nadeelig exploitatiesaldo (exclusief het „museumplan”, waarover nader) door de commissie is becijferd op pl.m. f70.000.— per jaar, met dien verstande, dat zoowel de lasten als de baten in de eerste jaren geringer zullen zijn.

Ten slotte zij ten aanzien van de meerbedoelde bereidverklaring van de „Kröller-Müller-Stichting”, aan het bovenstaande het volgende toegevoegd. Deze Stichting heeft haar volledige kunstverzameling kosteloos aan den Staat in eigendom aangeboden, onder voorwaarde, dat de Staat zich bereid zou verklaren het op het landgoed ontworpen museumgebouw, waarvan de natuursteen grootendeels reeds op het terrein aanwezig is, overeenkomstig de plannen van Prof. H. van de Velde binnen een overeen te komen termijn op zijn kosten te voltooien.

De Regeering, hoezeer waardeerend het aanbod, dat in deze belangrijke bereidverklaring besloten ligt, heeft nochtans gemeend, dat de huidige toestand van sLands financiën niet gedooft, voor de verwerkelijking van dit „museumplan” reeds aanstonds geldelijke verplichtingen voor den Staat te aanvaardden.

Nader overleg met het bestuur der Stichting heeft er toen toe geleid, dat de Stichting aan hare bereidverklaring de navolgende formulering heeft gegeven:

„De Kröller-Müller-Stichting is bereid haar kunstverzameling kosteloos in eigendom aan den Staat over te doen, zulks evenwel onder de onbindende voorwaarde, dat deze kunstverzameling wederom het vrije en onbezwaarde eigendom van de Kröller-Müller-Stichting wordt, indien de Staat niet binnen den tijd van vijf jaren den bouw van het door Prof. H. van de Velde ontworpen museum ten einde zou brengen, of ten minste ten genoegen van meergenoemde stichting met den bouw daarvan bezig zou zijn, op zoodanige wijze en in zoodanig stadium, dat de voltooiing als verzekerd zou mogen worden beschouwd; hierbij is gedacht, dat vanaf het tijdstip der overdracht de kosten der verzekering, enz., alsmede de zorg voor en de bewaring van de kunstverzameling ten laste van den Staat komen en dat de bewaring zal worden geregeld in overleg met de Kröller-Müller-Stichting.”

De Regeering stelt zich voor dit nader aanbod — feitelijk bevattende een schenking met een ontbindende voorwaarde — eerlang te maken tot het onderwerp van een speciaal wetsontwerp. De thans van de Staten-Generaal gevraagde beslissing prejudicieert derhalve niets ten aanzien van het „museumplan”.

De Minister van Economische Zaken en Arbeid,

T. J. VERSCHUUR.

WIJZIGING VAN HET TIENDE HOOFDSTUK DER RIJKS-
BEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1933.

Nota naar aanleiding van het verslag.

De ondergeteekende constateert met genoegen, dat het ontwerp van wet zulke algemeene instemming mocht verwerven. Wat betreft de hoogte van het aangevraagde bedrag in vergelijking met dat, voor den tuinbouw aangevraagd, moge worden opgemerkt, dat de f 5.000.000.— voor de verbouwers van fruit- en warmoezerijgewassen een steun à fonds perdu is, terwijl het hier aangevraagde bedrag van f 3.500.000.— voor de boomkweekers slechts als leening op onderpand bedoeld is. Ook op zich zelf beschouwd kan dit bedrag niet te hoog geacht worden, daar het verstrekt zal worden voor steun aan eene meerderjarige cultuur, waarin een groot kapitaal geïnvesteerd is. Het bedrag is aan de hand van door deskundigen verstrekte gegevens zoo nauwkeurig mogelijk op de juiste hoogte gesteld.

Wat het betrekken van de gemeentebesturen in deze steunregeling betreft, moge opgemerkt worden, dat het mededragen van risico door dezen een voor de Regeering buitengewoon gewenschten waarborg zal bieden voor eene zoo practisch en billijk mogelijke verstreking der aangevraagde credieten en tevens voor de terugbetaling van het geleende bedrag. Bedoelde besturen zullen met het oog op een eventueel voor hen nadeelig saldo zoo nauwgezet mogelijk afwegen, of het behoud van een credietbehoefteig bedrijf met het oog op den economischen toestand van de betrokken gemeente een mogelijk offer rechtvaardigt. De verhouding van 9 tot 1 is zeker niet een voor de gemeenten ongunstige uitdrukking van de verhouding tusschen plaatselijk en algemeen belang. De geuite vrees, dat er gemeenten zouden zijn, waar de boomkwekerij van eenige beteekenis is voor het economische leven, welke zullen aarzelen de in het steunplan gestelde verplichtingen op zich te nemen, mag dan ook zeker denkbeeldig genoemd worden. En dit te meer, daar voor de gemeenten ook nog de weg openstaat voor haar risico eenige bijzondere dekking te treffen. Daar overigens ook verwacht mag worden, dat deze zaak in de practijk geen moeilijkheden zal opleveren; maar op deze wijze, evenals door eenige leden, terecht werd opgemerkt, eene goede controle op de uitvoering der steunregeling wordt verzekerd, kan de ondergeteekende geen vrijheid vinden den eisch van deelneming in het eventueel verlies door de gemeenten los te laten.

Met gemeenten, waar slechts weinig kweekers wonen, is geen overleg gepleegd. Behoeft daaraan werd bij de veelzijdige voorlichting, welke der Regeering ten dienste stond, niet gevoeld.

Wat betreft het verband tusschen het afnemen van gekweekte artikelen van Regeeringswege en deze credietverleening stelt de ondergeteekende zich voor, indien zulks mogelijk is. d.w.z. indien de debiteuren der Rijks-schatkist houders zijn van het verlangde artikel in de gewenschte soort, kwaliteit en hoeveelheid, in de eerste plaats van hen zoodanige goederen te betrekken. Voor de bedoelingen van de Regeering betreffende het denkbeeld om op de Midden-Veluwe een groot nationaal park te stichten zij verwezen naar bijgaande Nota van Wijziging.

De invloed, welchen de Staatskwekerij ten dienste van wegbeplanting op de positie der boomkweekers gehad heeft, is bezwaarlijk na te gaan. Het komt den ondergeteekende intusschen zeer twijfelachtig voor, dat zij op den buitenlandschen prijs, welke toch de wezenlijke oorzaak der bestaande moeilijkheden vormt, van overwegende beteekenis kan zijn geweest. Of in het vervolg dergelijke Staatsinstellingen noodig en wensche-lijk zijn, zal hoofdzakelijk afhangen van de concrete omstandigheden van het oogenblik.

Het vraagstuk van de planrijpe laanboomen, waarop hier gewezen is, wil de ondergeteekende gaarne de aandacht, welke het verdient, wijden.

Voorwaarden te stellen betreffende het aantal in dienst te nemen of te houden arbeiders en het uitbetalen van redelijke minimum-loonen past

kwalijk in een systeem van credietverleening, waarbij het vermogen van een debiteur geheel als onderpand wordt genomen. De voornaamste organisaties van belanghebbenden zullen zitting verkrijgen in de Centrale Commissie; het opmaken hierin van de organisaties van werknemers komt met het oog op den aard van dezen steunmaatregel, om dezelfde reden als hierboven in zake de loonkwestie werd uiteengezet, evenmin in aanmerking.

De Minister van Economische Zaken en Arbeid,
T. J. VERSCHUUR.

UIT DE DAGBLADEN.

Algemeen Handelsblad, 6 April 1933.

CREDIETVERLEENING TEN BEHOEVE VAN BOOMKWEEKERS.

Aan de orde is wetsontwerp no. 10 inzake credietverleening ten behoeve van boomkwekers.

DE OVERNEMING VAN DE „HOOGHE VELUWE”.

Minister Verschuur deelt mede, dat in verband met de geopperde bezwaren tegen een Nota van Wijziging deze Nota door de regering wordt teruggenomen. De regering behoudt zich voor daarop terug te komen.

De heer v. d. Heuvel (A.-R.) zou de afnemers van boomen onafhankelijk willen zien gesteld van de credietverschaffing, daar anders de kwekers die het zonder crediet kunnen stellen worden benadeeld in hun leveranties.

De heer Knottenbelt (Lib.) vraagt of het den credietnemers geoorloofd zal zijn hun goederen door hypotheek te bezwaren en of ook anderen dan de zwakkeren crediet kunnen vragen. Zoo neen, dan is hij het met den heer Van den Heuvel eens.

De heer Van Dis (s.g.p.) hoopt dat men de verspreid wonende kwekers niet zal uitsluiten aangezien zij evenveel rechten behooren te hebben als de bij elkander wonenden. Overigens sluit hij zich aan bij den heer Van den Heuvel.

De heer K. ter Laan (s.d.) acht de voorwaarde van 10% gemeentelijke garantie onnoodig. Ook zonder dat Boskoop, wel daar gaat het om, 10% bijdraagt, komt de terugbetaling van in orde. Voorts meent spr. dat ook de arbeiders in de commissie van advies behooren te worden vertegenwoordigd. Zij hebben evenveel belang bij de instandhouding van de bedrijven, waarin zij werkzaam zijn, als de werkgevers. Den heer Van den Heuvel wijst spr. er op dat het er om gaat de zwakken te beschermen.

Minister Verschuur acht het van belang dat de gemeenten ten volle medewerken. Daarom is inschakeling van de gemeenten (het zijn er toch altijd nog meer dan een) wenschelijk.

Wanneer wij voor 10% door de gemeenten laten deelnemen dan mag dat in het kader van het algemeen belang niet te hoog worden genoemd. Spr. moet dus aan die luttel 10% blijven vasthouden. De geheele streek en niet alleen de boomkwekers, zal er van profiteren. Het betrekken van kweekgoed van kwekers die crediet hebben gehad berust op de overweging dat bezwaar de terugbetaling wordt vergemakkelijkt. Intusschen erkent spr. het bezwaar van den heer Knottenbelt, dat ook kwekers die eigenlijk geen crediet nodig hebben er om zullen vragen, ten einde van de leveranties niet te worden uitgesloten. Dit bezwaar zal nader onder de oogen moeten worden gezien.

De vraag, wat voor in de te steunen bedrijven werkzame arbeiders zal worden gedaan, hangt samen met hetgeen de bedrijven zullen kunnen doen. De regering kan de betrokken kwekers niet dwingen tot lasten die boven hun krachten gaan.

Het wetsontwerp wordt z.h.s. aangenomen.